

VICTOR HENRICH BAUMANN la 80 de ani

Vasilica LUNGU

Puțini sunt cei care, grație personalității lor, marchează un timp, un loc, o regiune, un oraș. Printre aceștia se numără Victor H. Baumann, tulcean prin naștere. Dobrogea de nord și orașul Tulcea sunt profund legate de numele său.

L-am cunoscut pe Victor-Henrich Baumann la Muzeul de Istorie și Arheologie din Tulcea pe vremea când întregul complex muzeal purta încă numele de Muzeul "Delta Dunării", să fi fost prin anul 1985. Am fost colegi mai mulți ani, în timpul de dinaintea și imediat după revoluția din 1989. L-am cunoscut ca director adjunct al Muzeului „Delta Dunării” și șef de secție al Muzeului de Istorie și Arheologie, gestionând cu grijă și rigurozitate patrimoniul arheologic al instituției de pe Dealul Monumentului, cunoscut și cu numele de Colnicul Hora, ce domină orașul așezat pe șapte coline precum inegalabila, maiestoașă Romă. Îi plăcea să aducă adesea în discuție – nu lipsit de o oarecare mândrie, mai ales când avea oaspeți și făcea prezentarea muzeului, acest aspect topografic ce conecta Aegyssus la lumea romană.

„Domnul Baumann” – cum i se adresau toți, și-a petrecut cea mai mare parte din viață și din lunga sa activitate profesională la Muzeul tulcean, devenit după 1993 Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea. A făcut parte din generația fondatorilor acestei instituții și a lucrat mult la constituirea colecțiilor muzeului de arheologie din Parcul Monumentului, construit în anii 1974-1975, al cărui coordonator a fost până la retragerea din activitate. Activitatea muzeală a evoluat până în anul 1989 sub semnul politicilor culturale ale Partidului comunist, iar Victor H. Baumann a fost martorul și totodată promotorul statornic al tranformărilor sale, urmărind îndeaproape patrimoniul ce urma a fi expus cu ocazia expozițiilor permanente sau temporare. Printre activitățile acelei perioade, de reținut cele referitoare la completarea fișelor pentru obiectele de patrimoniu din muzeu, din colecții particulare și din cele școlare, sau realizarea expozițiilor tematice pentru cabinetele de partid sau școlare. Îmi amintesc zilele lungi de muncă în comun, când toți angajații muzeului – arheologi, conservatori, restauratori, femei de serviciu, alături de cei doi directori, Gavrilă Simion și Victor H. Baumann, cot la cot, tăiam, decupam, lipeam textele și fotografiile ieșite din laboratorul foto al muzeului pentru a decora, conform tematicilor prestabilite și aprobate de partid, panourile din carton ce urmau să tapeteze pereții cabinetelor de partid din oraș și din județ. Munca era normată și contribuia la cofinanțarea instituției, adică de ea depindeau salariile noastre. Termenele erau scurte, „heirupiste” și adesea lucram până noaptea târziu pentru a finaliza anumite comenzi. Sper ca amintirile foarte plastice pe care le are și le avem noi toți cei care am (pe)trecurt împreună prin aceste evenimente să fie consemnate ca pagini realiste și dramatice din evoluția acestei instituții și din viața specialiștilor care au contribuit cu adevărat la propășirea ei.

De asemenea, am participat împreună la sesiuni de comunicări, cel mai adesea la Sesiunile naționale de rapoarte arheologice, organizate în fiecare an în alt oraș din țară, sau la sesiunile „Pontica” de la Constanța, pentru care ne deplasam toți arheologii, și nu numai, îmbarcați în mașinile muzeului. Când coboram, formând întotdeauna o echipă numeroasă de 8-12 persoane în frunte cu Gavrilă Simion și cu Victor H. Baumann, colegii noștri din alte instituții din țară, deja prezenți la o țigară în fața Muzeului din Constanța, ne întâmpinau cu „au ajuns tulcenii”. Vremurile însă au făcut ca această echipă să se reconstituie periodic, iar o parte dintre membrii fondatori ai Institutului de Cercetări Eco-Muzeale din Tulcea să se orienteze, din varii motive, și spre alte instituții din țară sau din străinătate. Cei mai statornici au ramas, printre aceștia și Victor H. Baumann, chiar dacă, uneori, a fost nedreptățit de cei mai puternici.

Cunoscut ca bun specialist în arheologia romană, în mod evident, cel mai bun cunoscător al vieții rurale din spațiul nord-dobrogean despre care ne vorbesc numeroasele sale săpături arheologice, articole și volume publicate de-a lungul anilor, Victor H. Baumann face parte dintr-o generație a profesioniștilor totali. Volumele *Ferma romană din Dobrogea* (Tulcea, 1983) și *Așezări rurale antice în zona Gurilor Dunării. Contribuții arheologice la cunoașterea habitatului rural (sec. I-IV p.Ch)*, (Tulcea, 1995) sunt grăitoare și constituie baza oricărui nou studiu referitor la viața rurală în Dobrogea de nord la începutul epocii romane. Bun arheolog de teren, adept al unor tehnici clasice, ce păreau uneori chiar conservatoare, Victor H. Baumann a avut și șansa unor descoperiri excepționale, care l-au propulsat în lumea științifică internă și internațională. Martirionul de la Niculițel, monument unic în Europa, a reprezentat visul de aur, șansa unică la care speră orice arheolog. Numeroasele studii ce i-au fost consacrate sau volumul monografic *Sângele martirilor* (Constanța, 2004; reeditat București, 2005; Constanța, 2015) constituie apogeul carierei sale și-l propulsează definitiv printre specialiștii începuturilor creștinismului în Dobrogea.

De admirat la Victor H. Baumann este efortul de a introduce rapid în circuitul științific toate săpăturile sale, fie prin rapoarte, articole pe categorii de material sau studii monografice, fie prin expoziții și conferințe. Din punctul acesta de vedere este un model de necontestat. Poate că a scris totuși puțin pentru cât de multe știe și a cercetat de-a lungul anilor, dar ceea ce a scris este temeinic și sunt convinsă că multe dintre publicațiile sale vor dăinui ca lucrări de referință. Receptarea lor în literatura de specialitate din străinătate dovedește valoarea și importanța lor pentru istoria civilizației romane de la Gurile Dunării.

Fără să se manifeste de la început foarte apropiat de colegii mai tineri, Victor H. Baumann nu era un om pe care să-l impresionezi prea ușor, dar atunci când era convins de calitatea ideilor, a prezentărilor sau a articole publicate, nu ezita să-ți spună în față, deschis, părerea. Punea întrebări și căuta răspunsuri totul prin filtrul minții sale. Nu este un om pe care să-l convingi totuși ușor și nu este, nici pe departe, cel mai comod interlocutor. În anumite situații, când consideră că domină subiectul discuției, decide să se manifeste conform unei viziuni foarte personale, fie în domeniul profesional, social sau politic. Așa a fost și cu venirea mea la muzeul tulcean care i-a stârnit la început reticență pentru că, proaspăt absolventă de filologie clasică, îl concuram în studiul ștampilelor de amfore grecești, domeniu pe care l-a abandonat curând după aceea, încredințându-mi unele dintre exemplarele găsite chiar de dumnealui în cercetări perighetice din nordul Dobrogei. Fără să ne intersectăm prea mult în traiectoriile noastre profesionale, am stat totuși îndelung de vorbă la un ceai cald în timpul multor ierni „scitice”, când Dunărea era înghețată, sau la o cafea făcută la ibric în birourile noastre, înmiresmate primăvara de parfumul teilor din parcul

Monumentului și luminate de răsăriturile inegalabile de soare deasupra deltei, reflectate printre arborii din parc.

În afara profesiei, Victor H. Baumann rămâne un om modest, un familist convins, apreciat și respectat de foarte mulți tulceni. Atașat, poate chiar prea atașat orașului său de suflet – Tulcea, el nu s-a gândit niciodată la o viață în afara acestuia. Mulți dintre tulceni îl salută pe stradă cu „să trăiți d-le profesor”. Numeroasele ghidaje oferite cu generozitate publicului larg, încărcate de povești nescrise în cărțile de istorie, mai ales în cele ale timpurilor petrecute sub regimul comunist, sau conferințele susținute în fața elevilor din școlile tulcene, mereu împrospătate de date din propriile cercetări, au făcut să fie perceput de generații întregi ca un adevărat mentor. Publicarea unor volume de poezie și de povești pentru copii l-au apropiat și mai mult de contemporani. Alături de tulcenii săi, de familie la bine și la rău, d-l Baumann a rezistat timpului cu discreție, mândrie și devotament....

La 80 de ani Victor H. Baumann este încă un om tânăr, iar entuziasmul său pentru arheologia tulceană nu a fost afectat de trecerea timpului sau de problemele familiale, uneori prea dure. Cu aceeași minte deschisă și cu o anumită sclipire în ochi, el discută despre descoperirile sale sau ale colegilor săi de muzeu.

La ceas aniversar, îi doresc o viață lungă, să fie sănătos și să rămână mereu același în spirit.